

gla

slovenske kulturne akcije

L. VIII. - 15 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 8. 1961.

INTRIGE „PRIMORSKEGA DNEVNIKA“

Slovenska kulturna akcija je posegla tudi v volitve na Primorskem, ki so bile letos 28. maja. Tržaški titovski dnevnik „Primorski dnevnik“ je namreč v svojo volilno kampanjo potegnil tudi poziv, ki ga je lani decembra izdala Slovenska kulturna akcija. PROŠNJO IN POZIV je podpisala vrsta odličnih zamejskih in zdomskih slovenskih osebnosti v korist Slovenske kulturne akcije. Da bo vsak mogel oceniti višino časnarske kulture tržaških peresarskih nastavljenecv belgrajske diktature, ponatiskujemo člančič v celoti:

„Sfiligoj in Kacin v emigrantskem lističu. — Prišla nam je v roke zadnja dvojna številka revanšnega emigrantskega lističa iz Buenos Airesa *Slovenska pot*, ki objavlja na strani 22 nekako *Prošnjo in poziv* takojmenovane *Slovenske kulturne akcije*, ki ni prav nič manj protijugoslovanska in separatistična, kot je list (sic!), v katerem je Poziv objavljen s podpisniki poziva vred. Nismo doslej vedeli, da se s tako propagando in akcijami strinjata dr. A. Sfiligoj in dr. Anton Kacin (podpisal je tudi msgr. Jakob Ukmar iz Trsta. — Op. ur.), ki se prav gotovo pred svojimi volilci s tako emigrantsko družino, separatistično družino ne moreta pohvaliti, ker se preveč dobro zavedata, da slovenski goriški volilci z njo nočejo imeti nikakšnega opravka! Sfiligoj in Kacin sta namreč med podpisniki *Poziva* poleg raznih Krekov, Basajev, Prešernov ter drugih bolj ali manj znanih emigrantov, ki so se zadnje čase začeli med seboj krepko pripraviti — vse v slogu vseh emigracij, ki si prej ali slej začnejo grizti svoj lastni rep...“

Nimamo namena polemizirati z volilnimi loparicami, pisanimi v likvidatorskem razpoloženju do samostojnega narodnega političnega nastopa Slovencev v Italiji, niti braniti narodno politično ravnanje dveh odličnih goriških Slovencev, ki sta svoj narodni značaj neomadeževan ohranila v najtežjih dneh fašističnega terorja, medtem ko so nekateri sedanji gospodarji tržaških titovskih peresnikov še nosili fašistične črne srajce...

Le na pomanjkljivo informativno vrednost „Primorskega dnevnika“ hočemo opozoriti. Slovenska kulturna akcija, ki v smislu zahodnih kulturnih tradicij zna ločiti med kulturo in politiko, narodno in strankarsko politiko, je „Poziv“ poslala v podpis možem vseh političnih smeri, ki se prištevajo h krščanski kulturi. Za ponatis „Poziva“ je potem naprosila ves svobodni tisk brez ozira na politično usmerjenost. Tako se med podpisniki nahajajo politične in nepolitične osebnosti, med političnimi spet privrženci krščansko-demokratskega, liberalnega in socialno-demokratskega gibanja, pa spet zagovorniki jugoslovanske in zgolj slovenske rešitve slovenskega vprašanja. Vse te distinkcije seveda niso namenom „Primorskega dnevnika“ v prid in jih je pošteno zamolčal. Svetovali bi mu le eno: naj se informira pri svojih belgrajskih delodajalcih, zakaj v zadnjem času titovski uradni

Dalje na 4. strani.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Umetnostni odsek

Deveti kulturni večer, v soboto 19. avgusta 1961 ob 19. uri
v dvorani Bullrich, Sarandí 41, Capital

Rafko Vodeb
(Louvain)

MUZEJ NEKOČ IN DANES

(Predavanje bo prebrano.)

Ker je v novi dvorani več stroškov, prosimo za prostovoljne prispevke ob vходу.

„Vem, govoriti o muzejih je še vedno tvegano podjetje; že sama beseda 'muzej' zbudi v marsikom neprijeten spomin na šolski obisk v muzeju domačega mesta ali mesteca: za roke smo se držali in strahoma hodili skozi prašne, zatohle dvorane med nagačenimi sovami, na pol razbitimi kipi in modrasi v špiritu. Rad bi vam povedal, da dandanes ni več tako; zdaj je muzej lep sončen salon, poleti hladen in pozimi topel, sredi zelenja in z rožami na oknih. In kralj v muzeju ni več konservator, ki je nekoč kot bela kača ljubosumno čepel na svojih zakladih — kralj ste zdaj vi — obiskovalec, občinstvo: na vas misli arhitekt, ko je skušal ustvariti v razstavnih prostorih čim bolj prikupno okolje — lepe barve, pravšno svetlobo, čim manj stopnic in zavitih hodnikov, divane v razstavnih prostorih; za vas so na zeleni terasi za muzejem uredili bar, morda celo restavracijo, v pritličju pa knjižnico in dvorane za predavanja in predvajanje filmov, ki zadevajo umetnost ali stroko, kateri je muzej posvečen.

Kdaj se je zgodil ta čudež? V zadnjih treh desetletjih, v glavnem celo zadnjih petnajst let, odkar je UNESCO organizirala študij teh vprašanj na svetovni višini...“

Rafko Vodeb (Louvain)

Deseti kulturni večer bo v soboto
2. septembra 1961 ob 19. uri
v prostorih

Slovenskega doma v San Martinu
Umetnostni odsek

RAZSTAVA DEL SLIKARJEV
FRANCETA PAPEŽA in
IVANA BUKOVCA

Razstava bo odprta tudi v nedeljo
3. septembra.

V tisku je

Karel Vladimir Truhlar
RDEČE BIVANJE
Poezije

TARIFA REDUCIDA

Concesión 6228

Registro Nacional

de la Propiedad Intelectual

Nº 624.770

List NAŠI RAZGLEDI, „štirinajstdnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja“, izhaja že 10. leto v Ljubljani in je znan po slabem papirju in po večinoma nemogočih reprodukcijah. Vendar ob obilju za Slovence tujega gradiva semtertja le prinese iskreno in čisto podobo ideoloških trenj, ki poživljajo sodobno generacijo v Sloveniji. Kolikor je moč, list vztraja na slovenski liniji in je vsekakor dostojna kulturna tribuna.

Pod zaglavjem „Pogovori“ so naši razgledi v številki od 8. julija 1961 objavili pomenek „O slovenskem jeziku“. Uredništvo je sklicalo sestanek najvidnejših sodobnih slovenistov in vobče ljudi, ki imajo opraviti s slovenščino. Prišli so: A. Bajec, L. Čermelj, J. Gradišnik, B. Hartman, L. Legiša, J. Menart, J. Moder VI. Naglič, M. Rupel, A. Sovre, J. Šolar in B. Vodušek. Tem dvajsetim so se pridružili trije od urednikov NR: H. Grün, U. Kraigher in Iv. Potrč. Pogovor se je razpletal z vso odgovornostjo do nakazanih problemov, bogato in zanimivo, pravi list. Govorili so o nerešenem vprašanju purizma in liberalizma v knjižnem jeziku, o potrebnih ukrepih, „da bi se popravil jezikovni položaj v naši javnosti (časopisju, javnih napisih, filmu, radiju)“, o poti do doganjanj „jezikovnih priročnikov in nekaterih del“ in o tem kaj narediti, da bo Slovenec materinščino po koncu osnovnega šolstva res obvladal.

Žal se ne moremo podrobno ustavljati ob vseh mislih, ki so jih omenjeni kulturni delavci izrazili na tem pogovoru. Potrč, ki dela v založbi, je omenil, kako potrebna bi bila Slovenska enciklopedija, in namignil, da jo bo treba izdati čimprej, ker bi se tudi komercialno obnesla. S tako enciklopedijo, je pripomnil Rupel, bi rešili vrsto vprašanj, ki se tičejo jezika, zlasti terminologij. Dalje ugotavlja Rupel, da se je pouk slovenščine v šolah zanemarljivo. „Naši ljudje so slovensko bolje pisali pod Avstrijo kot danes.“ Manjkata poštena slovnica in veliki slovenski slovar, po možnosti s slikami. Potrebni so popolni slovarji tujih jezikov, ne le za srednješolsko rabo. Nujnost slovarja je poudaril Čermelj.

J. Šolar je dopolnil, da je treba pri mladini ustvariti voljo in spoštovanje in ljubezen do jezika, če hočemo pregnati ali vsaj zavreti tediboščino, nakar je obširno govoril o načinu pouka slovenščine v šoli. Opozoril je na pomanjkanje učnih pripomočkov.

O alternativni „purizem ali liberalizem?“ je razmišljal A. Bajec in je priporočal srednjo pot, pograbil pa večino časnikarjev. Omenil je tudi drugo bolečo točko: jezikovni pouk na naših šolah „in poudaril preobremenjenost slavistov, ki si morajo z nadurami služiti ljubi kruhek“ in „nimajo ne časa ne volje, da bi se jezikovno izpopolnjevali“. Imajo več dela kot drugi: popravljjanje nalog, pripravljanje proslav, režije itd. („Lani sta se na slavistiko vpisala samo dva študenta,“ je malo kasneje omenil Rupel.)

Pesnik Menart je s pesniškega vidika povedal, da „...je trenutno mnogo bolj nedobrodošel ta veliki vpliv hrvaškega jezika, ki se nam kaže predvsem... v treh smereh: kino, prospekti trgovskega značaja in pa državno-upravne zadeve.“ Prišel je najbližje jedru in pogumno poudaril: „...mislim, da ta stvar nima z bratstvom in edinstvom nič skupnega, da mu je celo škodljiva, saj rodi odpor“.

Okrog teh problemov se je sukal tudi nadaljnji pogovor: pogumno, mestoma kar sarkastično, bistro, nedvoumno in v skrbi za usodo slovenščine. Mi, ki živimo zunaj Slove-

PROCES SE JE ZAČEL

Razvoj sovjetske literature je ves čas pogojen od istočasne ga političnega razvoja. Tako je mogla Stalinova smrt v začetku marca 1953 postati mejnik v sovjetski literarni zgodovini.

Že oktobra 1953 je Ilija Erenburg napisal za revijo „Znamje“ (Zastava) esej „O robote pisatelje“ (O pisateljskem delu), kjer dosti zrahlja Stalinove in Ždanove smernice za literate. Novemu razdobju je dal ime kratki Erenburgov roman „Otepel“ (Odjuga), ki je izšel koncem marca 1954 v „Znamje“. V romanu — drugi del je izšel 1956 — Erenburg brani svobodo umetnosti in pravico do lastnih čustev. Na drugem kongresu sovjetskih pisateljev v decembru 1954 so „Odjugo“ ostro napadli.

Predmet napadov je bila tudi Vera Panova zaradi romana „Vremena góde“ (Letni časi, iz analov mesta Ensk), kjer prikazuje negativne razmere v višjih plasteh sovjetske družbe, le z večjo oblikovalno močjo kot Erenburg v „Odjugu“.

Uradna kritika je seveda poskušala pomen obeh knjig zmanjšati. Predsednik sovjetskih pisateljev A. Surkov je v svojem prispevku k drugemu pisateljskemu kongresu (Literaturnaja Gazeta 16. 10. 1954) govoril o neuspehu: „Mislim, da ne uspeha tako izkušenih pisateljev kot sta Ilija Erenburg s knjigo „Odjuga“ in Vera Panova s romanom „Letni časi“ ni mogoče izvajati iz tega, da sta pisatelja teh del obrnila pogled na kritiko negativnih strani življenja. To je njuna nedvomna pravica. Neuspeh je marveč v tem, da sta so podala v nasprotju z objektivnimi zakoni metode socialističnega realizma na majava tla duševne kombinacije, da sta v nasprotju z zakonitostmi osebnega razvoja sovjetskega človeka dala prednost svojevoljnosti svojih subjektivnih nazorov pred sovjetskim človekom.“

Na drugem pisateljskem kongresu decembra 1954 ni bilo središčne osebnosti, kot je bil Gorkij na prvem kongresu 1934. Tako je imel glavno besedo centralni komitet komunistične partije. Ta je pisateljem naročil: „Sovjetsko pisateljsko društvo mora še naprej obračati glavno pozornost pisatelja na ideološko usmerjenost literature, se odločno bojevati zoper odstopke od našel socialističnega realizma in zoper poizkus našo literaturo ločiti od sovjetskega ljudstva, od aktualnih političnih vprašanj komunistične partije in sovjetske države.“ Čisto navadne Zdanove frazeologije, le „partijnosti“ niso ponovili.

Vendar dane smernice niso mogle preprečiti vrenje med mladimi pisatelji. Največ pozornosti, tudi v zamjestvu, je vzbudil roman „Ne samo od kruha“ (Ne hlebm edinim), ki je 1956 izhajal v nadaljevanjih v moskovskem časopisu „Novyj mir“ (Novi svet). Vladimir Dudincev, ki je ta roman napisal, je bil rojen 1918 v Kupjensku v Ukrajini. Šolal se je na juridični fakulteti v Moskvi. Jeseni 1941 je bil kot komandant pehotne edincevice pri Leningradu težje ranjen. Potem je do konca vojske opravljal službo pravnega svetovalca pri vojaškem sodišču v Sibiriji. Po vojski se je izključno posvetil publicističnemu literarnemu delu in pisal kot član komunistične partije reportaže za „Komsomolsko pravdo“. V ospredje zanimanja je prišel z romanom „Človek ne živi samo od kruha“, ki je bil preveden v vse svetovne jezike. Slovenski prevod je oskrbel Janko Moder, uvod mu je napisal Bratko Kreft, ki ga hoče izrabiti za titovsko polemiko zoper sovjetske ideologe. Odkrito in drastično je v romanu opisan boj iznajditelja s sebično in topoglavo sovjetsko birokracijo; sicer se ne dvigne iz običajne shematike „sovjetskega romana“. Partija ga je ostreje obsodila in dalj časa ni mogel iziti v knjigi. Rešil ga je Hruščev, ki je na tretjem pisateljskem shodu izjavil (1959), da je Dudincev sicer delal napake, da pa mu je treba spet dati roko v spravo. Dudincev se je nato umaknil v pravilne motive starih ruskih pripovedk in iz njih napisal „Novoletno pravljico“, ki je izšla v „Novem miru“ 1960 in vzbudila zgledovanje zaradi oblike, ki je v sovjetskih razmerah nenavadna. Tema ji je notranja brezizhodnost sedanjega človeka.

Leta 1956 je „Novi mir“ prinašal tudi povest „Lastno mnene“ (Sobstvennoje mnenije) že dobro znanega pisatelja Daniila Granina, ki spada med najbolj znana dela odjuge. Strankarsko uradne obsodbe so jo imenoval v isti sapi z Dudincevim romanom, ki mu je tudi tematično sorodna. Daniil Granin se je ro-

dil 1918 v področju Kurska v srednji Rusiji. V Leningradu je dovršil tehnično visoko šolo in delal nekaj časa kot električni inženir v Kirovem zavodu. Jeseni 1941 se je prostovoljno prijavil za leningrajsko fronto, kjer je postal politični komisar in končno poveljnik oklepne edinice. Sedaj dela v enem izmed leningrajskih raziskovalnih institutov.

Mladi non-konformistični pisatelji so se najbolj vidno pojavljali v dveh zvezkih almanaha „Literaturnaja Moskva“. Marca 1957 je izšla povest „Vzvodi“, ki jo je napisal Aleksander Jašin (psevdonom za Popov). Povest spada v vrsto najbolj profiliranih del „odjuge“; zato jo je stranka silno kritizirala. Jašin je iz severne Rusije iz okrožja Vologda. Rojen 1913 je obiskoval pedagoški tehnikum in pedagoški institut, od leta 1935 pa je študiral na Gorkijevem Zavodu Pisateljske zveze v Moskvi, kjer se šolajo mladi pisatelji. Med vojsko je bil z baltiško mornarico pred Leningradom, potem pa se je boril z navolško flotiljo pri Stalingradu. Član KP je od 1941. Za zbirko „Dežela junakov“ je leta 1946 dobil nagrado osrednjega odbora Komsomola, za poem „Aleksa Fomina“, v slavo kolhoza pa 1950 Stalinovo nagrado.

Med krivoverskimi pisatelji znamenitega almanaha „Literaturnaja Moskva“ je nastopil tudi Jurij Nagibin s povestmi „Kazarski ornament“ in „Luč v oknu“ (1957). Še več pohujšanja je vzbudil z novimi povestmi leta 1958; vendar je bil na pisateljskem kongresu leta 1958 spet sprejet v predsedstvo Pisateljske zveze. Nagibin je moskvič, star 41 let. Absolviral je institut za filmsko umetnost. Od 1945 je poklicni pisatelj; sedaj pripada uredniškemu kolegiju časopisa „Znamja“.

Pri uporniškem zborniku je sodeloval tudi eden najbolj priljubljenih sedanjih sovjetskih pisateljev mlade generacije Vladimir Tendrjakov. Z novelo „Zadnjenjeni voz“ je povzročil veliko nezadovoljnost partijskih bonceev. Tendrjakov se je rodil 1923 v področju Vologda. Po srednji šoli je služil kot radiotelegrafist v vojski in bil pri Stalingradu ranjen. Član komunistične partije je od 1948. študiral je na Gorkijevem institutu „Pisateljske zveze“.

Veliko priljubljenost med ljudstvom si je v času „odjuge“ pridobil Nikolaj Ždanov, ki je manj poznan v javnosti. Povest „Pot v domovino“ je izšla 1957 v drugem zvezku almanaha „Literaturnaja Moskva“. Strankini kritiki in celo Hruščev sam so ga opečatili kot črnogleda in revizionista.

Strele strankine kritike je priklicala nase s povestjo „Stanovanje šte. 13“, ki je izšla v časopisu „Moskvė“, doslej malopoznana pisateljica Ana Valcev. Od detinskih let živi v Moskvi, kjer je med drugo svetovno vojsko začela pisati, vendar so ji prvo knjigo izdali šele leta 1951. V novejšem delu „Dan drugega rojstva“ (1960) v „Literaturnaji gazeti“ — glasilo Pisateljske zveze — opisuje snidenje nekdanjih jetnikov iz nemškega kaceta petnajst let po osvoboditvi.

Za literarno najbolj pomembno delo najnovejše sovjetske literature velja povest „Proces se je začel“, ki je pod psevdonom Abram Terc prišla v rokopisu preko Poljske na zapad in bila maja 1960 natisnjena v pariški reviji „Kultura“, ki jo izdajajo poljski emigranti. Sedaj je prestavljena v vse svetovne jezike. Madžarski Stalinov nagrajenec Tomáš Aczel, ki je po za toru revolucije zbežal 1956 na zapad, sodi: „Res je Pasternak kot pisatelj večji v primeri z Abramom Tercom; toda Terc je predstavnik druge generacije, vidi v družbi, ki v njej živi, mnoge reči, ki jih Pasternak ni videl in ni mogel videti. Terc ni samo oblikovalec, temveč tudi odraz svojega časa; zato je njegov roman prvo, če ne edino delo, ki sovjetsko družbo od znotraj oblikuje, da se čuti — in to je važno: pisec ne hrepeni nazaj v preteklost temveč po drugačni sedanjosti.“ Ni znano, ali je Terc v Sovjetski zvezi pod drugim imenom že objavil literarna dela. Pripisujejo mu ironično napadalno razpravo o sovjetskem realizmu, ki je bila pritihovaljena iz Sovjetske zveze na zapad, kjer so jo takoj prevedli v več jezikov.

V Sovjetski zvezi ostro kritizirana dela „odjuge“ razodevajo protislovij poln proces spreminjanja v notranjosti sovjetske družbe po Stalinovi smrti, ki mu še ni videti cilja. Pisatelji mlajše generacije posredujejo vtis o njenem sedanjem stanju in njenih sedanjih razvojnih tendencah. Ideali, ki so trideset let navdihovali sovjetsko literaturo, so zadeti v živo: upi so razblinjeni, sanje so dosanjane, revolucionarni ogenj je ugasnil; oglašja se kritika. Govorijo o obtoževalni in raziskovalni literaturi. Toda ni gotovo, če so pisci od vsega začetka imeli namen obtoževati in razkrinkavati. Hoteli so samo povedati resnico, ki pa za sovjetski sistem res ni laskava. Samoposebi je umevno,

Dalje na 4. str.

nije, že dolgo čutimo isto skrb in vidimo iste probleme. Kreпки glas iz Ljubljane je v celoti potrdil naše dosedanje pisanje. — V. B.

naši večeri

KRITIČNI POGLED NA SODOBNO GLASBO

Na sedmem kulturnem večeru v soboto 29. julija je prof. Alojzij Geržinič podal drugi del snovi o sodobni glasbi, ko je pripravil podrobni pregled kritičnih komentarjev o moderni glasbi. Razvoj skrajnih struj nikakor ne opravičuje preveč pesimistične sodbe o položaju glasbe, ki se bo po prvotnih trenjih in porazih spet znašla in rešila. Poskusi in napor pri iskanju so pač le dokaz vitalnosti, ki nosi v sebi tudi nekaj pozitivnega.

Pri razgovoru je predavatelj odgovoril na več vprašanj in se ob njih dotaknil še mnogih drugih, ki so celotno sliko problema razširila in obogatila. Navzoči so prof. Geržiniča nagradili s prisrčnim in hvaležnim aplavzom.

POZDRAV S KOROŠKE

Osmi kulturni večer v soboto, 5. avgusta je bil posvečen naši Koroški. Med svojim bivanjem v Argentini se je rad odzval vabilu za predavanje č.g. župnik Vinko Zaletel, ki je na Koroškem tudi poverjenik Slov. kult. akcije. Odziv je bil tokrat izreden, dvorana je bila premajhna in so morali mnogi spremljati predavanje s hodnika ali pa iz veže pred vhodom.

Večer je začel predsednik Ruda Jurčec, ki se je najprej zahvalil udeležencem za tolikšen obisk, saj so s tem pokazali, kako jim je pri srcu dežela, ki je bila zibelka slovenstva in se danes bori za ohranitev rodu in jezika na zemlji, ki mora ostati slovenska. Predstavil je predavatelja č.g. župnika Vinka Zaletela, kateremu je izrekel tople besede za razširjanje knjig in tiska Slov. kult. akcije med koroškimi Slovenci.

Zatem je predavatelj iz svojega ogromnega gradiva zajel snov, ki jo je mogel zaokroženo podati na kulturnem večeru. Prvi del so obsegale slike Oberramnergaua in razlaga podajanja pasijona, ki je pač največji in umetnostno tudi najpomembnejši na svetu. V drugem delu pa so bile slike s Koroške, zlasti kraji in navade, ki so spomeniki poti slovenstva na Koroškem in nekateri izmed njih še danes ohranjajo ter krepe slovenstvo domov, naselij in ljudi.

Po odmoru je bil razgovor, ko je predavatelj na stavljen vprašanja pojasnjeval položaj naših rojakov, njih borbe, uspehe in trdote borbe. Ob koncu se je predsednik Slov. kult. akcije prisrčno zahvalil č.g. župniku za lep večer, udeleženci pa so ga nagradili z obilnim, dolgotrajnim aplavzom.

kronika

ZA TISKOVNI SKLAD GLASA: č.g. France Skumovec, Kanada 10.- dolarjev; N.N. Buenos Aires 150.- pesov; ga. Krušič, Capital 50.- pesov; N.N. Hurlingham 10.- pesov; Goriški, Buenos Aires 200.- pesov; N.N. Moron 30.-

Posamezni zvezki revije Meddobje, VI, šte. 1-2 in 3-4 stanejo: Argentina 80.- pesov; Južna Amerika 90.- pesov; Italija Lit 950, Francija NF. 7, Avstrija šil. 40.- Nemčija DMK 6.50, Anglija ¼ funta, Avstralija 1 avstr. funt, USA in Kanada 2 dol.

—Španska knjižna produkcija je v letu 1960 znašala 6800 knjig, ki jih je izdalo skupno 578 založb. 30. odstotkov produkcije je šlo za izvoz in sicer so glavni odjemalci: Mehika, Argentina in Venezuela. Na prvem mestu so literarna dela, za temi sociologija in nato zemljepis in zgodovina.

—Nemci so dosegli rekord pri izdajanju slovarjev. Pravkar zaključeni Slovar nemškega jezika je najobsežnejši na svetu in obsega 32 knjig. Slovar so začeli sestavljati pred 125 leti in sicer sta bila začetnika brata Wilhelm in Jakob Grimm.

—Za Shakespearom je v Angliji najbolj popularen pisatelj Ch. Dickens. Dickensovi občudovalci imajo svojo organizacijo, ki je zgradila poseben zavod za študij Dickensa: Dickenshouse, ki izdaja posebno revijo The Dickensian. Revija izhaja vsake tri mesece.

—Pariška kulturna javnost se je razveselila, ko so razglasili statistiko o umetnostnih galerijah v Parizu. Pariz ima 362 umetnostnih galerij (razstavnih salonov), 23 velikih muzejev, 30 umetnostnih akademij. (Z zadoščenjem ugotavljajo, da je v Parizu le 353 kinov.)

—Jaša Heifetz, eden najslavnejših violinistov sveta, je poučeval glasbo na univerzi Kalifornije in je prejemal letno 25.000 dol. plače. Sedaj pa je moral dati ostavko. Vzrok: pri vajah in izpitih je bil tako strog, da je izgubil vse slušatelje.

—„Zadnji pravičnik“, za katerega je André Schwarz-Bart prejel l. 1959 Goncourtovo nagrado, je v Franciji že presegel naklado 400.000 izvodov, v ZDA pa je na četrtem mestu med tujimi pisatelji. Schwarz-Bart je končal drugi roman, v katerem je obdelal črnsko vprašanje.

—Žepne izdaje slavijo letos srebrni jubilej. Začel jih je izdajati sir Allen Lane z zbirko *Penguin*; pomagala sta mu med drugimi tudi Bernard Shaw in H. G. Wells. V četrto stoletja je izšlo v tej zbirki 3000 knjig.

Dalje s 1. str.

zastopniki po raznih deželah obiskujejo razne emigrantske osebnosti... in kakšna je vsebina teh razgovorov. Dalje: Urednik „Primorskega dnevnika“ bi moral ali mogel vprašati gospoda policijskega ministra Rankovića v Beogradu, ali je njegovo pisanje v skladu z navodili, ki jih je Ranković napovedal dne 10. julija 1961 v begradski „Politiki“ glede emigrantov iz Jugoslavije?

„Primorski dnevnik“ pa ni kaj prida poučen in zato so njegove intrige kratkokrake. Tako se tudi nihče ne bo začudil, da njegove informacije o sporih med emigranti niso čisto točne. Še vedno imajo slovenski demokratični emigranti toliko narodnega in demokratičnega čuta, da znajo skupno podpreti skupnemu kulturnemu napredku slovenske narodne diasporne v svobodnem svetu—in tudi v domovini—posvečeno skupno institucijo.

Dalje s 3. str.

da v spisih, ki so izšli v ZSSR, še vedno nahajamo elemente vladajoče svetovnonazorske, politične in literarne doktrine. Ali je to izraz pričevanja avtorjev ali ideološke ostaline ali samo sredstvo za pokrievanje, je težko reči. Gotovo je samo, da bi mnogi pisali kot Abram Terc, ki je pisal z namenom priobčiti svoj roman zunaj sovjetskega območja. Proces se je začel. Verjetno bo dolgo trajal, toda začetek je tu.

V ta proces so zajeti celo mladi oficirji sovjetske armade. Aprila 1961 je v glasilu obrambnega ministrstva ZSSR „Krasnaja zvezda“ podpolkovnik S. Kučnir objavil članek, kjer toži nad liberalnim mišljenjem oficirskega kadra: „Nekateri izmed naših mladih častnikov, ki so vendar uživali dobro vzgojo v vojaških šolah, se obnašajo, takoj ko pridejo v svoje edinice, na nevreden način. Ti mladi častniki se zelo radi spuščajo v polemike, kjer branijo svoja stališča, svoje mnenje in izjavljajo, da so izkušnje častnikov, ki so od njih starejši, že preživete. Edini razlog za to stanje je nezadostnost in nebudnost v političnem vzgajanju in celo v neke vrste liberalizmu.“

Francè Dolinar (Rim)

—V svoji vili, v Kuesnachtu v Švici, kjer je nekaj dni poprej še pripravljaval neko psihološko razpravo, je 8. junija umrl profesor Carl Gustav Jung, svetovno znani začetnik globinske psihologije. Leta 1903 je postal docent psihologije na univerzi v Zürichu. Še isto leto si je pridobil svetovni glas ko je pri svojih asociacijskih poskusih odkril „zavestno čustveno poudarjene komplekse“. S Freudom se je prvič srečal leta 1907, pa se je z njim leta 1913 razšel, ker ni mogel sprejeti Freudove teorije o seksualni povzročenosti psihonevroz. Izdelal je svojo smer „analitične“ ali „kompleksne psihologije“, ki je zaslovela tudi pod imenom „globinske psihologije“. Svoj nauk je uveljavljal tudi v psihoterapiji. Izviren duh z neprestano budno radoznalostjo in s čudovito učenostjo je veliko potoval. Presenečal ga je vsečloveški značaj nekaterih podob in nekaterih bajk, ki jih je pod komaj malo različnimi videzi našel na vseh koncih sveta. Od tu je zamislil svoje poglavitno idejo „kolektivne podzvesti“, ki se javlja v navzočnosti „arhetipov“ ali prvobitnih simbolov. Korenine teh so pogreznjene v neko podzvest, ki je starejša od individualne podzvesti. Kot Freud je sprva religijo kot neautentično odklanjal. Počasi je prišel iz agnosticizma k psihološki cenitvi velikih dogmatičnih religij. Ker je iskal zopetno združenje razuma s podzvestnimi življenjskimi zakoni, je toliko prispeval k pozivljenju neke „religioznosti“, za-

vračajoč materialistični značaj. S Freudovega pojmovanja, je obnovil in posvojil psihoanalitično metodo in iz nje izvajal popolnoma nove posledice. Sedanjega človeka je zdravil z odnosom na vekotrajnega človeka. Posebno v protestantskih deželah—bil je sin protestantskega pastora—ima Jungova globinska psihologija kot sekularizirano dušno pastirstvo vlogo. Leta 1939 so ga izbrali za predsednika Mednarodne psihoterapijske družbe. Bil je „doctor honoris causa“ Oxforda, član švicarske Medicinske akademije, povabili so ga predavati na univerzo Yale. L. 1946 je zaradi boleznih moral opustiti stolic medicinske psihologije v Bazlu. Od 1948 je vodil „Jung-Institut“ v Zürichu, kjer se izobražujejo psihoterapevti in sestajajo vsako leto psihiatri na znanstvene sestanke. Najbolj znano in cenjeno katoliško razravnajo z C. G. Jungom je napisal Raymond Hostie.

—V Umetniškem domu v Celovcu je bila 2. junija odprta razstava sodobne slovenske umetnosti. Razstavili so dela slikarjev: Fran Mihelič, Maksim Sedej, France Pavlovec, Gojmir A. Kos, France Omerza, Klavdij Zarnik, Gabrijel Stupica, Marij Pregelj, Marko Šuštaršič, Stane Kregar, France Slana, Janez Bernik; kiparji so bili zastopani naslednji: Boris Kalin, Francišek Smerdu, Karel Putrih, Jakob Savinšek, Stojan Batič, Drago Tršar in Janez Boljka.

—Veliko nagrado katoliške literature je letos dobil literarni kritik dnevnika „La Croix“, p. Luisien Guissard za izbor kritičnih esejev „Ecrits en notre temps“. V ocenjevalnem odboru so bili François Mauriac, Daniel Rops, Gabriel Marcel, Jacques Madaule, Robert d'Harcourt, vsi člani francoske Akademije. Pred dvema letoma je dobil „Prix de la Critique“ leposlovni ocenjevalec jezuitske revije „Etudes“, p. Blanchet. V nekaj letih je p. Guissard že drugi nagrajeni redovnik - kritik.